JOURNAL OF A New Approach in Teaching and Learning
Research Center of Knowledge-based Businesses & Resource Management Studies
https://www.jnael.ir
Volume 1, Issue 4, Winter 2025, Pages 63 to 73
eISSN: 3150-4078
Original Article (Quantitative)

Investigating the Relationship Between Social Desirability, Self-Esteem, and Happiness Among Female Secondary School Students

Monireh Vasoo Joybari[1], Yarali Dousti[2], Hoda Babaei[2]

1. Master's Degree in Psychology, Department of Humanities, Farvardin Institute of Higher Education, Qaem Shahr, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Humanities, Farvardin Institute of Higher Education, Qaem Shahr, Iran.

Receive:
12 December 2025
Revise:
31 December 2025
Accept:
08 February 2025

Keywords:
Social desirability, self-esteem, happiness, life satisfaction, social self-esteem.

Abstract

The aim of this study was to investigate the relationship between social desirability, self-esteem and happiness among female high school students in the city of Joibar. This study was classified as a descriptive-correlational study in terms of method and fundamental in terms of purpose. The statistical population consisted of 778 female students, 247 of whom were selected through stratified random sampling using the Gregsey and Morgan table. The data collection tools were the Oxford Happiness Inventory (OHI) and the Cooper Smith Self-Esteem Inventory (SEI). The data were analyzed using descriptive and inferential statistics. The results showed that there was a positive and significant relationship between social desirability and both self-esteem and happiness variables. It was also found that social desirability has a significant relationship with all dimensions of self-esteem and happiness. According to the findings, among the happiness subscales, the greatest effect was related to life satisfaction and the least effect was related to control. In the field of self-esteem, the results also indicated that all four dimensions of self-esteem had a positive effect on social desirability, with the greatest effect observed for family self-esteem and the least effect observed for social self-esteem.

Please cite this article as (APA): Vasoo Joybari, M., Dousti, Y. & Babaei, H. (2026). Investigating the Relationship Between Social Desirability, Self-Esteem, and Happiness Among Female Secondary School Students. New Approach in Teaching and Learning, 1(4), 63-73.

https://doi.org/10.22034/jnael.2025.251063

Authors retain the copyright and full publishing rights.
Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business. This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Publisher: Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business

Corresponding Author: Yarali Dousti
Email: doustiyarali@gmail.com

فصلنامه رهیافتی نو در آموزش و یادگیری
https://www.jnael.ir
دوره ۱، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۴، صفحات ۶۳ تا ۷۳
علمی پژوهشی (کمی)
eISSN: 3150-4078

بررسی رابطه مطلوبیت اجتماعی با عزت نفس و شادکامی دانش‌آموزان دختر متوسطه

منیره واسو جویباری[۱] یارعلی دوستی[۲] هدی بابایی[۲]

۱. کارشناسی ارشد روان‌شناسی، گروه علوم انسانی، مؤسسه آموزش عالی فروردین، قائم شهر، ایران.
۲. استادیار، گروه علوم انسانی، مؤسسه آموزش عالی فروردین، قائم شهر، ایران.

تاریخ دریافت:
۲۱ آذر ۱۴۰۴
تاریخ بازنگری:
۱۰ دی ۱۴۰۴
تاریخ پذیرش:
۱۹ بهمن ۱۴۰۴

کلید واژه‌ها:
مطلوبیت اجتماعی،
عزت نفس،
شادکامی،
رضایت از زندگی،
عزت نفس.

چکیده

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین مطلوبیت اجتماعی با عزت‌نفس و شادکامی در میان دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه شهر جویبار بود. این مطالعه از نظر روش در زمره تحقیقات توصیفی ـ همبستگی و از نظر هدف، بنیادی به شمار می‌رفت .جامعه آماری شامل ۷۷۸ دانش‌آموز دختر بود که با استفاده از جدول گرجسی و مورگان، ۲۴۷ نفر به شیوه نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه شادکامی آکسفورد (OHI)و پرسشنامه عزت‌نفس کوپر اسمیت (SEI)بودند. داده‌ها با بهره‌گیری از شاخص‌های آمار توصیفی و استنباطی تحلیل شدند. نتایج نشان داد که بین مطلوبیت اجتماعی با هر دو متغیر عزت‌نفس و شادکامی رابطه مثبت و معناداری وجود داشت. همچنین مشخص گردید که مطلوبیت اجتماعی با تمامی ابعاد عزت‌نفس و شادکامی ارتباط معناداری دارد. بر اساس یافته‌ها، از میان خرده‌مقیاس‌های شادکامی، بیشترین اثر مربوط به رضایت از زندگی و کمترین اثر مربوط به کنترل بود. در زمینه عزت‌نفس نیز نتایج حاکی از آن بود که هر چهار بعد عزت‌نفس بر مطلوبیت اجتماعی تأثیر مثبت داشتند؛ به‌طوری‌که بیشترین تأثیر از سوی عزت‌نفس خانوادگی و کمترین تأثیر از جانب عزت‌نفس اجتماعی مشاهده شد.

لطفاً به این مقاله استناد کنید (APA): واسو جویباری، منیره، دوستی، یارعلی و بابایی، هدی. (۱۴۰۴). بررسی رابطه مطلوبیت اجتماعی با عزت نفس و شادکامی دانش‌آموزان دختر متوسطه. فصلنامه رهیافتی نو در آموزش و یادگیری، ۱(۴)، ۶۳-۷۳.

https://doi.org/10.22034/jnael.2025.251063

Authors retain the copyright and full publishing rights.
Published by Research Center of Resource Management Studies and Knowledge-Based Business.
This article is an open access article licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

ناشر: مرکز پژوهشی مطالعات مدیریت منابع و کسب و کار دانش محور

ایمیل: doustiyarali@gmail.com
نویسنده مسئول: یارعلی دوستی

مقدمه

انسان ذاتاً موجودی اجتماعی است و تعاملات اجتماعی پایه و اساس رشد فردی و زندگی او را شکل می‌دهد (احمدی، ۱۴۰۳). زندگی اجتماعی موفق مستلزم آمادگی روانی، برخورداری از مهارت‌های اجتماعی، اعتماد به نفس و توانایی سازگاری با محیط است. از منظر جامعه‌شناسی، بعد اجتماعی شخصیت یکی از مهم‌ترین ابعاد شخصیت انسان به شمار می‌آید و خانواده به‌عنوان بستر اصلی پرورش شخصیت مطلوب دانش‌آموزان محسوب می‌شود (باراج، ۱۴۰۲) دوران نوجوانی یکی از حساس‌ترین مراحل زندگی است که شخصیت فرد در آن شکل می‌گیرد و پایه‌ریزی می‌شود. در این دوره، نوجوانان تنها به مراقبت جسمانی نیاز ندارند، بلکه تربیت باید تمام ابعاد وجودی آن‌ها شامل رشد اجتماعی، عاطفی، شخصیتی و هوشی را در برگیرد نوجوانان در این سن معمولاً توانایی برقراری روابط اجتماعی و فعالیت‌های گروهی را دارند و نقش والدین و معلمان در هدایت آن‌ها حیاتی است؛ زیرا این افراد به‌عنوان الگوهای اصلی یادگیری رفتارهای اجتماعی عمل می‌کنند. یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در رشد اجتماعی دانش‌آموزان، عزت نفس است. (حسن پور، ۱۴۰۲)احساس ارزشمند بودن و عزت نفس بالا به نوجوانان کمک می‌کند تا بهتر با چالش‌ها و مشکلات اجتماعی و تحصیلی مواجه شوند و از انزوای اجتماعی جلوگیری نمایند. برعکس، عزت نفس پایین می‌تواند مانع رشد تحصیلی و اجتماعی شود و باعث اجتناب از تعاملات اجتماعی گردد.عزت نفس بر فرآیندهای شناختی، گرایش‌ها، نیازها، علاقه‌ها و اهداف فرد تأثیرگذار است و رشد اجتماعی نیز می‌تواند از سطح عزت نفس دانش‌آموزان تأثیر بپذیرد. منشأ عزت نفس نگرش فرد نسبت به خود است و این نگرش تحت تأثیر تعاملات با دیگران به‌ویژه افراد مهم زندگی شکل می‌گیرد (خوبانی پور، ۱۴۰۳). تجربه موفقیت‌های تحصیلی و اجتماعی در نوجوانی، حس اعتماد به نفس را تقویت می‌کند و به نوجوانان کمک می‌کند هویت مستقل و با ارزشی بسازند. همچنین، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که عزت نفس بالا با میزان شادکامی و سلامت روانی فرد ارتباط مستقیم دارد (یاپ[1]، ۲۰۲۲). شادکامی به‌عنوان یکی از نیازهای اساسی روانی انسان، تأثیر مهمی بر کیفیت زندگی و سلامت روان دارد. شادکامی شامل تجربه هیجانات مثبت، رضایت از زندگی و احساس سرزندگی است (هکمن[2]، ۲۰۱۸). روانشناسان مثبت‌نگر، شادکامی و نشاط را به‌عنوان هیجانات مثبت می‌شناسند که می‌توانند عملکرد جسمانی، شناختی و روانی افراد را بهبود ببخشند و ظرفیت مقابله با مشکلات و استرس‌ها را افزایش دهند (کامپبل[3]، ۲۰۱۶). مطالعات پیشین نشان داده‌اند که عزت نفس و شادکامی در میان دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه با مهارت‌های اجتماعی و مطلوبیت اجتماعی رابطه مستقیم و مثبت دارد (اکرمی، ۱۴۰۲). به عبارت دیگر، دانش‌آموزانی که عزت نفس بالاتری دارند، بهتر می‌توانند با چالش‌های اجتماعی مواجه شوند و رضایت و نشاط بیشتری از زندگی خود تجربه کنند. همچنین، مطالعات نشان می‌دهند که شادکامی و رضایت از زندگی می‌تواند پیش‌بینی کننده

1. Yap
2. Hackman
3. Compbell

موفقیت تحصیلی و سلامت روان نوجوانان باشد (باراج، ۱۴۰۲). با این حال، بسیاری از تحقیقات پیشین عمدتاً بر دانش‌آموزان دوره ابتدایی متمرکز بوده و مطالعات محدود بر دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه انجام شده است. این محدودیت موجب شده است که شناخت ما از رابطه عزت نفس، شادکامی و مطلوبیت اجتماعی در این گروه کمتر باشد. تا چه میزان عزت نفس و شادکامی می‌تواند بر توانایی‌های اجتماعی و عملکرد تحصیلی آنان اثرگذار باشد. یکی از توانایی‌های افراد مطلوبیت اجتماعی است. تمایل به مورد تایید قرارگرفتن یک نیاز مشترک بین تمام انسان ها است، همه افراد به طور طبیعی به آن تمایل دارند، تأیید و پذیرفته‌شدن توسط دیگران را دوست دارند و در جهت کسب آن تلاش می‌کنند، که در نهایت سخن گفتن و رفتار کردن مطابق انتظارات دیگران را مطلوبیت اجتماعی می‌نامند (حسینی،۱۴۰۴). رفتار اجتماعی پایه و اساس زندگی فرد را تشکیل می‌دهد و رشد اجتماعی نیز سبب شکوفایی رشد عقلانی فرد می‌گردد. منظور از رشد اجتماعی، تکامل فرد در روابط اجتماعی است به طوری که بتواند با افراد جامعه‌اش هماهنگ و سازگار باشد. شناخت این روابط می‌تواند در طراحی برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای مؤثر برای افزایش سلامت روان و عملکرد اجتماعی دانش‌آموزان نقش مهمی ایفا کند (شهرکی، ۱۴۰۰). پژوهش حاضر در صدد است این شکاف را پر کند و به بررسی رابطه میان مطلوبیت اجتماعی، عزت نفس و شادکامی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم بپردازد. هدف اصلی تحقیق، پاسخ به این پرسش است که آیا بین مطلوبیت اجتماعی با عزت نفس و شادکامی در دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه رابطه معناداری وجود دارد؟

روش پژوهش:

این پژوهش از نظر هدف، در زمره تحقیقات بنیادی قرار می‌گیرد و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها در دسته مطالعات توصیفی و غیرتجربی جای می‌گیرد. پژوهش حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی است؛ بدین معنا که از یک‌سو به‌طور نظام‌مند، عینی و دقیق به توصیف ویژگی‌ها و واقعیت‌های جامعه مورد بررسی می‌پردازد و از سوی دیگر، با تحلیل داده‌ها، روابط میان متغیرهای مستقل و وابسته را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. از منظر زمانی، تحقیق حاضر مقطعی و گذشته‌نگر بوده و در میدان واقعی اجرا می‌شود. همچنین از نظر شیوه اجرا، در گروه پژوهش‌های پیمایشی-تحلیلی و به‌طور مشخص در قالب روش همبستگی قرار دارد.جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه شهرستان جویبار است که بر اساس اطلاعات دریافتی از اداره آموزش و پرورش شهرستان، تعداد آن‌ها ۷۷۸ نفر برآورد شده است. با توجه به حجم جامعه، روش نمونه‌گیری به‌صورت طبقه‌بندی تصادفی انجام گرفته است؛ به این معنا که ابتدا دانش‌آموزان بر اساس مقطع تحصیلی گروه‌بندی شده و سپس از هر گروه، نمونه‌ها به‌طور تصادفی انتخاب شده‌اند. تعیین حجم نمونه بر اساس جدول کرجسی و مورگان صورت گرفت و در نهایت ۲۴۷ نفر به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. در این پژوهش از ملاک‌های ورود شامل: دانش‌آموز بودن در دوره متوسطه شهرستان جویبار، داشتن رضایت آگاهانه برای شرکت در تحقیق و حضور منظم در کلاس‌های درس بود. و همچنین ملاک خروج نیز شامل: عدم تمایل به ادامه

همکاری، غیبت مکرر یا ناقص بودن پرسشنامه‌ها در حین گردآوری داده‌ها در نظر گرفته شد. پس از تصویب عنوان پایان‌نامه و پروپوزال، مرحله مطالعات کتابخانه‌ای و انتخاب پرسشنامه‌های استاندارد آغاز گردید. برای اجرای بخش میدانی پژوهش، ابتدا با مراجعه به اداره آموزش و پرورش شهرستان جویبار، آمار دانش‌آموزان دختر پایه دوم متوسطه در مقاطع مختلف دریافت شد. سپس بر اساس جدول مورگان، حجم نمونه کلی و سهم هر مقطع مشخص گردید. پس از آن، با هماهنگی و کسب مجوزهای لازم، معرفی شفاهی به مدیران مدارس انجام شد و دانش‌آموزان در جریان هدف پژوهش قرار گرفتند. پرسشنامه‌ها به‌صورت کتبی و بر اساس انتخاب تصادفی میان دانش‌آموزان هر مقطع توزیع گردید و پس از تکمیل، جمع‌آوری شدند. در گام پایانی نیز داده‌های به‌دست‌آمده در نرم‌افزار آماری SPSS وارد شده و تحلیل‌های آماری مورد نیاز روی آن‌ها انجام گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش‌های آماری توصیفی شامل شاخص‌های مرکزی (مانند میانگین)، شاخص‌های پراکندگی (مانند انحراف معیار) و شاخص‌های توزیع (کجی و کشیدگی) استفاده شد. پردازش داده‌ها با نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۶ انجام گرفت. همچنین، جهت آزمون فرضیات، ابتدا نرمال بودن توزیع داده‌ها از طریق آزمون کولموگروف–اسمیرنوف بررسی شد. در صورتی که توزیع داده‌ها نرمال بود، از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد و در غیر این صورت، آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن به کار گرفته شد. در هر دو حالت، اگر سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵بود، فرضیه صفر (مبنی بر نبود رابطه یا همبستگی بین متغیرها) رد و فرض وجود رابطه معنادار میان متغیرها تأیید گردید.

ابزار گردآوری اطلاعات:

در پژوهش حاضر جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های زیر استفاده شده است.

پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت [1](SEI):

پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت (۱۹۶۷) با هدف سنجش میزان احساس ارزشمندی افراد در حوزه‌های مختلف زندگی از جمله اجتماعی و تحصیلی طراحی شده است. کوپر اسمیت این ابزار را با الهام و بازنگری بر مقیاس عزت نفس راجرز و دایموند (۱۹۵۴) تدوین کرد و بر این باور بود که عزت نفس ویژگی نسبتاً پایداری در شخصیت افراد محسوب می‌شود. این پرسشنامه دربرگیرنده ۵۸ سؤال دوگزینه‌ای (بلی/خیر) است که پاسخ‌دهندگان باید بر اساس شرایط خود یکی از گزینه‌ها را انتخاب کنند. ساختار ابزار شامل پنج حوزه محتوایی (تکالیف آموزشی، روابط اجتماعی، خانواده، خود و آینده) و چهار خرده‌مقیاس اصلی است: عزت نفس کلی، عزت نفس اجتماعی (با همسالان)، عزت نفس خانوادگی (با والدین) و عزت نفس تحصیلی. به دلیل وجود خرده‌مقیاس مرتبط با عملکرد تحصیلی، این آزمون به‌طور خاص برای دانش‌آموزان و دانشجویان طراحی و کاربرد دارد. از نظر ویژگی‌های روان‌سنجی، اعتبار و روایی این پرسشنامه در مطالعات متعدد تأیید شده است. ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کلی آزمون در برخی پژوهش‌ها ۰/۸۸ گزارش شده است. همچنین در بررسی روایی، همبستگی مثبت و معناداری میان نمره کل آزمون با خرده‌مقیاس

1. Coppersmith

برون‌گرایی در آزمون شخصیت آیزنک مشاهده شد که نشان‌دهنده روایی همگرا است، در حالی که همبستگی منفی با روان‌آزرده‌گرایی، بیانگر روایی واگرا می‌باشد. در مطالعه ادموندسون و همکاران (۲۰۰۶)، ضرایب همسانی درونی این ابزار بین ۰/۶۸ تا ۰/۹۰گزارش گردید. علاوه بر این، کوپر اسمیت و همکاران در بررسی پایایی آزمون، ضریب بازآزمایی را پس از پنج هفته ۰/۸۸ و پس از سه سال ۰/۷۰ گزارش کرده‌اند.

پرسشنامه شادکامی:

در سال ۱۹۸۹ توسط آرگیل، مارتین و کراسلند طراحی شد. فرآیند ساخت این ابزار بر پایه ایده‌ای ابتکاری شکل گرفت؛ بدین صورت که طراحان آن، با مشورت آرون بک، جملات مقیاس افسردگی بک را وارونه‌سازی کردند و از این طریق ۲۱ گویه اولیه به دست آمد. سپس برای تکمیل و غنای بیشتر پرسشنامه، ۱۱ ماده دیگر اضافه شد و در نهایت فرم نهایی با ۲۹ سؤال تدوین گردید. این مقیاس به‌عنوان یکی از پرکاربردترین ابزارهای خودسنجی در حوزه روان‌شناسی مثبت، به‌ویژه در مطالعات مرتبط با شادی و بهزیستی ذهنی، مورد استفاده قرار گرفته است و در پژوهش حاضر نیز به‌کار رفته است. پرسشنامه شامل ۲۹ ماده است که به سنجش احساس شادکامی بر اساس دیدگاه آرگیل و همکاران درباره شادی و همچنین نظریه بک در خصوص افسردگی می‌پردازد (مارتین و کراسلند ۱۹۸۹به نقل از آرگیل،۲۰۰۱) از نظر ویژگی‌های روان‌سنجی، پایایی این ابزار در مطالعات مختلف تأیید شده است. آرگیل و همکاران (۱۹۸۹) ضریب آلفای کرونباخ را ۰/۹۰ و ضریب بازآزمایی طی هفت هفته را ۰/۷۸ گزارش کرده‌اند. همچنین، علی‌پور و نوربالا (۱۹۹۹) در بررسی روی نمونه‌ای ایرانی، ضریب اعتبار این پرسشنامه را با استفاده از آلفای کرونباخ برابر با ۰/۹۳ و پایایی آن را ۰/۹۲ به دست آورده‌اند.

یافته‌های پژوهش

در گام نخست، به منظور بررسی توزیع داده‌های پژوهش، آزمون نرمال بودن متغیرها اجرا شد. برای این منظور از آزمون کولموگروف–اسمیرنوف (دوطرفه) استفاده گردید که نتایج آن در جدول (۱) ارائه شده است. بر اساس منطق این آزمون، در صورتی که مقدار معناداری بزرگ‌تر از ۰/۰۵اشد، متغیر توزیع نرمال دارد و در غیر این صورت، توزیع داده‌ها از نرمال بودن فاصله می‌گیرد.

جدول ۱: آزمون کولموگرو فاسمیرنوف برای آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش

		مطلوبیت اجتماعی	عزت نفس	شادکامی
تعداد		۲۴۷	۲۴۷	۲۴۷
پارامترهای توزیع نرمال	میانگین	۳/۰۰۱۵	۳/۲۲۵۷	۳/۱۹۷۵
	انحراف معیار	۰/۶۹۷۴۳	۰/۷۰۸۶۳	۰/۸۷۴۶۹

اختلاف‌ها	قدر مطلق اختلاف	۰/۱۰۸	۰/۱٤۰	۰/۲۲۲
	مقدار مثبت	۰/۰۹۳	۰/۱٤۰	۰/۱۲٤
	مقدار منفی	-۰/۱۰۸	-۰/۱۱۳	-۰/۲۲۲
آماره کولموگروف اسمیرنوف		۱/۳۷۸	۱/۷۸۸	۲/۸۲۱
مقدار پی		۰/۰۷۸	۰/۱	۰/۲

با توجه به مقادیر به‌دست‌آمده برای آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و مقایسه سطح معناداری آن با مقدار ۰/۰۵، مشخص شد که اغلب متغیرهای پژوهش از توزیع نرمال برخوردارند. از آنجا که یکی از پیش‌شرط‌های استفاده از آزمون همبستگی پیرسون، نرمال بودن داده‌هاست، بنابراین در ادامه برای تحلیل روابط بین متغیرها از این آزمون استفاده گردید.

آزمون فرضیه‌ها رابطه مطلوبیت اجتماعی و عزت نفس

با توجه به نرمال بودن داده‌های نمونه، برای بررسی میزان ارتباط بین متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. در این آزمون، ضریب همبستگی و سطح معناداری(Sig) معیارهای اصلی برای تعیین وجود رابطه بین متغیرها هستند. در صورتی که ضریب همبستگی به عدد ۱ نزدیک باشد و مقدار Sig کمتر از ۰/۰۵ باشد، نشان‌دهنده وجود ارتباط معنادار و قوی بین دو متغیر است. به عبارت دیگر، افزایش یا کاهش یکی از متغیرها با تغییر هم‌راستا و هم‌جهت در متغیر دیگر همراه خواهد بود.

جدول۲: ضریب همبستگی بین مطلوبیت اجتماعی و عزت نفس

		عزت نفس
مطلوبیت اجتماعی	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۷۵۹
	sig	۰/۰۰
	N	۲٤۷

با توجه به نتایج ارائه‌شده در جدول ۲، مقدار Sig کمتر از ۰/۰۵ به‌دست آمد که نشان می‌دهد فرض صفر رد می‌شود. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین مطلوبیت اجتماعی و عزت نفس دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه شهرستان جویبار، رابطه‌ای معنادار وجود دارد.

جدول۳ : ضرایب بتا یا ضرایب رگرسیونی

متغیر	ضریب غیر استاندارد B	ضریب استاندارد شده Beta	t	Sig.
عدد ثابت	۰/۳۸۷		۱/۴۲۵	۰/۱۵۷
عزت نفس عمومی	۰/۲۷۲	۰/۲۶۳	۲/۷۴۶	۰/۰۰۷
عزت نفس اجتماعی	۰/۲۳۳	۰/۱۹۷	۲/۰۴۲	۰/۰۴۳
عزت نفس خانوادگی	۰/۲۹۸	۰/۳۷۹	۳/۵۵۱	۰/۰۰۱
عزت نفس تحصیلی	۰/۰۰۱	۰/۲۱۵	۲/۰۱۳	۰/۰۱۴

جدول ۳ ضریب‌های رگرسیونی برآوردشده را نمایش می‌دهد. بر اساس مقادیر به‌دست‌آمده، مشخص شد که تمامی چهار خرده‌مقیاس عزت نفس تأثیر مثبت بر متغیر مطلوبیت اجتماعی دارند. همچنین مشاهده شد که بیشترین اثر مربوط به عزت نفس خانوادگی و کمترین اثر به عزت نفس اجتماعی نسبت به مطلوبیت اجتماعی تعلق دارد.

بررسی رابطه مطلوبیت اجتماعی و شادکامی

با توجه به نرمال بودن داده‌های نمونه، برای سنجش ارتباط بین مطلوبیت اجتماعی و شادکامی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. در این آزمون، ضریب همبستگی و مقدار Sig معیار اصلی برای تعیین وجود رابطه معنادار بین دو متغیر هستند. هرچه ضریب همبستگی به عدد یک نزدیک‌تر باشد، نشان‌دهنده ارتباط قوی‌تر بین متغیرهاست، به این معنا که افزایش یا کاهش یکی از متغیرها با تغییر هم‌جهت و متناسب در متغیر دیگر همراه خواهد بود.

جدول٤: ضریب همبستگی بین مطلوبیت اجتماعی و شادکامی

		شادکامی
مطلوبیت اجتماعی	ضریب همبستگی پیرسون	۰/۸۲۳
	sig	۰/۰۰
	N	۲۴۷

بر اساس نتایج ارائه‌شده در جدول ۴، مقدار Sig کمتر از۰/۰۵ به‌دست آمد که نشان می‌دهد فرض صفر رد می‌شود. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین مطلوبیت اجتماعی و شادکامی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه شهرستان جویبار، رابطه‌ای معنادار وجود دارد.

جدول۵ : ضرایب بتا یا ضرایب رگرسیونی مطلوبیت اجتماعی و شادکامی

متغیر	ضریب غیر استانداردB	ضریب استاندارد شدهBeta	t	Sig.
عدد ثابت	۰/۴۷۸		۱/۳۵	۰/۱۵۷
رضایت از زندگی	۰/۲۵۲	۰/۴۳۶	۲/۶۴۷	۰/۰۰۱
لذت	۰/۳۳۲	۰/۲۷۸	۲/۳۲۲	۰/۰۰۷
خوباوری	۰/۲۱۵	۰/۲۳۷	۳/۱۵۵	۰/۰۴۱۲
خونسردی	۰/۱۳۷	۰/۳۳۸	۲/۷۲۰	۰/۰۰۶
کنترل	۰/۰۰۳	۰/۲۳۱	۲/۱۳۰	۰/۰۰۴
خودکارآمدی	۰/۰۰۶	۰/۳۱۹	۲/۴۵۰	۰/۰۴۴۱

جدول ۵ ضرایب رگرسیونی برآوردشده را نمایش می‌دهد. بر اساس مقادیر به‌دست‌آمده، مشخص شد که تمام پنج خرده‌مقیاس شادکامی تأثیر مثبت بر متغیر مطلوبیت اجتماعی دارند. همچنین مشاهده شد که بیشترین اثر مربوط به رضایت از زندگی و کمترین اثر به خرده‌مقیاس کنترل نسبت به مطلوبیت اجتماعی تعلق دارد.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف بررسی رابطه مطلوبیت اجتماعی با عزت نفس و شادکامی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه شهرستان جویبار انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل ۷۷۸ دانش‌آموز بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی تصادفی و با توجه به جدول گرجسی مورگان، ۲۴۷ نفر از آن‌ها به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. گردآوری اطلاعات از طریق پرسشنامه‌های استاندارد مطلوبیت اجتماعی، شادکامی آکسفورد و عزت نفس کوپر اسمیت انجام شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش‌های توصیفی و استنباطی نشان داد که بین مطلوبیت اجتماعی، عزت نفس و شادکامی دانش‌آموزان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. نتایج به روشنی نشان می‌دهند که دانش‌آموزانی که از عزت نفس بالاتری برخوردارند، توانایی بیشتری در تعاملات اجتماعی، برقراری ارتباط مؤثر با همسالان و پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی خود دارند. همچنین، نوجوانانی که از سطح بالایی از شادکامی برخوردارند، مهارت بیشتری در مدیریت هیجانات و تجربه احساس رضایت، انگیزه و سرزندگی دارند. به بیان دیگر، عزت نفس و شادکامی به عنوان دو متغیر کلیدی می‌توانند بر رشد مهارت‌های اجتماعی و ارتقای مطلوبیت اجتماعی نوجوانان اثرگذار باشند. در بررسی رابطه مطلوبیت اجتماعی و عزت نفس مشخص شد که تمامی خرده‌مقیاس‌های عزت نفس شامل عزت نفس عمومی، اجتماعی، خانوادگی و تحصیلی، تأثیر مثبت بر مطلوبیت اجتماعی دارند. از میان این ابعاد، بیشترین اثر به عزت نفس خانوادگی و کمترین اثر به عزت نفس اجتماعی تعلق دارد. این یافته‌ها با پژوهش‌های پیشین از جمله خوبانی پور (۱۴۰۳)، احمدی (۱۴۰۳) و حسینی (۱۴۰۴) همسو است. به نظر می‌رسد یکی از دلایل قوی بودن رابطه مطلوبیت اجتماعی با عزت نفس این است که نوجوانانی که اعتماد به نفس پایینی دارند و احساس ارزشمندی کمتری نسبت به خود دارند، اغلب دچار درماندگی آموخته، گوشه‌گیری و کاهش تعاملات اجتماعی می‌شوند. شکست‌های پی‌درپی و تجربه ناکامی باعث می‌شود آن‌ها نسبت به توانمندی‌های خود دچار تردید شوند و کمتر به تجربه‌های جدید و روابط اجتماعی روی بیاورند. از طرف دیگر، نوجوانانی که عزت نفس بالاتری دارند، قادر به مدیریت مناسب روابط اجتماعی، افزایش مهارت‌های بین فردی و پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی خود هستند و این امر موجب افزایش توانایی آن‌ها در تعامل با محیط و رشد فردی می‌شود. در زمینه رابطه مطلوبیت اجتماعی و شادکامی نیز یافته‌ها نشان داد که تمامی ابعاد شادکامی شامل رضایت از زندگی، خوش‌بینی، مهارت‌های مقابله‌ای، معنا در زندگی و کنترل، تأثیر مثبت بر مطلوبیت اجتماعی دارند. بیشترین اثر به رضایت از زندگی و کمترین اثر به کنترل تعلق دارد. این نتایج با پژوهش‌های یاپ (۲۰۲۲)، شهرکی(۱۴۰۰)، باراج (۱۴۰۲) و حسن پور (۱۴۰۲)همسو است. می‌توان نتیجه گرفت که نوجوانانی که از مطلوبیت اجتماعی بالاتری برخوردارند، مهارت‌های اجتماعی خود را به خوبی مدیریت می‌کنند و قادرند با استفاده از مهارت‌های اولیه مانند گوش دادن، شروع گفت‌وگو، معرفی خود و دیگران، تشکر کردن و احترام به دیگران و همچنین مهارت‌های پیشرفته مانند همکاری گروهی، ارائه دستورالعمل و متقاعدسازی دیگران، شادکامی خود را افزایش دهند. به بیان دیگر، توسعه مهارت‌های اجتماعی می‌تواند رضایت، انگیزه و شادی فردی را ارتقا دهد و به رشد اجتماعی نوجوانان کمک کند.این یافته‌ها همچنین نشان می‌دهد که توسعه مطلوبیت اجتماعی نه تنها به توانایی فرد در برقراری روابط موثر با دیگران کمک می‌کند، بلکه موجب ارتقای عزت نفس و شادکامی او نیز می‌شود و این ارتباط متقابل می‌تواند چرخه مثبت رشد روانی و

اجتماعی را در نوجوانان ایجاد کند. به عبارت دیگر، نوجوانان شادکام و دارای عزت نفس بالا، در موقعیت‌های اجتماعی موفق‌تر عمل می‌کنند و توانایی بیشتری در مواجهه با چالش‌ها و فشارهای زندگی دارند. این پژوهش با محدودیت‌هایی همراه بود که بخشی از آن تحت کنترل پژوهشگر و بخشی خارج از کنترل بود. محدودیت‌های قابل کنترل شامل محدود بودن جامعه آماری و عدم امکان تعمیم نتایج به سایر مدارس و شهرستان‌ها بود. همچنین، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های مشابه در مناطق و مدارس مختلف انجام شده و نتایج با یکدیگر مقایسه شوند. محدودیت‌های خارج از کنترل شامل کمبود منابع اطلاعاتی و مراجع علمی معتبر، محدودیت زمانی داده‌ها که ممکن است با گذشت زمان تغییر کند، محدودیت ابزار پرسشنامه که تنها نگرش دانش‌آموزان را می‌سنجد و عدم همکاری کامل معلمان به دلیل کمبود وقت و منابع بود. بر اساس یافته‌های پژوهش، توصیه می‌شود برای افزایش دقت جمع‌آوری داده‌ها، از مصاحبه حضوری با نمونه آماری به منظور تکمیل پرسشنامه‌ها استفاده شود. همچنین، طراحی پرسشنامه‌های جامع و متناسب با الگوهای سازمانی به جای استفاده صرف از ابزارهای استاندارد، می‌تواند نتایج دقیق‌تر و کاربردی‌تری ارائه دهد. برای تحقیقات آینده، پیشنهاد می‌شود از روش‌های کیفی تکمیلی برای سنجش مطلوبیت اجتماعی، شادکامی و عزت نفس بهره گرفته شود. علاوه بر این، انجام مطالعات تطبیقی بین مدارس، شهرستان‌ها و حتی مناطق مختلف می‌تواند کمک کند تا تأثیر محیط‌ها و زمینه‌های متفاوت بر این متغیرها بررسی و بهتر تبیین شود.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که در نتایج این پژوهش هیچ‌گونه تضاد منافعی وجود ندارد.

منابع

احمدی، طاهره، فرزانه، نیره، و کوهکن، نرجس. (۱۴۰۳). بررسی نقش خانواده در رشد اجتماعی کودک و نوجوان و تعلیم‌وتربیت اسلامی دانش‌آموزان. *سیزدهمین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین در تعلیم‌وتربیت، روان‌شناسی، فقه و حقوق و علوم اجتماعی*، شیروان. https://civilica.com/doc/2105340

اکرمی، زینب، و اکرمی، زهرا. (۱۴۰۲). بررسی رابطه مطلوبیت اجتماعی و خودکارآمدی در شادکامی دانش‌آموزان. *نهمین همایش علمی‌پژوهشی توسعه و ترویج علوم تربیتی و روان‌شناسی ایران*، تهران. https://civilica.com/doc/1839283

باراج، فاطمه. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر مهارت‌های اجتماعی بر عزت‌نفس دانش‌آموزان ابتدایی. *نوزدهمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش در روان‌شناسی، مشاوره و علوم تربیتی*. https://civilica.com/doc/1998790

حسن‌پور، افسانه، صیاد، مجتبی، سالارزهی، سلیم، و حسن‌پور، امیرحسین. (۱۴۰۲). بررسی رابطه مطلوبیت اجتماعی و خودکارآمدی در عزت‌نفس دانش‌آموزان. https://civilica.com/doc/1969564

حسینی مقدم، عصمت سادات. (۱۴۰۴). نقش خانواده در شکل‌گیری هویت اجتماعی نوجوانان. https://civilica.com/doc/2367248

خوبانی‌پور، جمال. (۱۴۰۳). تأثیر ایجاد عزت‌نفس در دانش‌آموزان بر مهارت‌های اجتماعی آن‌ها. *اولین همایش بین‌المللی تحولات نوین در علوم تربیتی، روان‌شناسی و آموزش‌وپرورش*، ارومیه. https://civilica.com/doc/2213153

شهرکی، شهیده. (۱۴۰۰). بررسی تأثیرگذاری شادکامی بر سلامت روانی (مطالعه موردی: دانش‌آموزان نصرت‌آباد). *دومین همایش ملی مدرسه آینده*، اردبیل. https://civilica.com/doc/1404499

Argyle, M. (2017). *The psychology of happiness*. Routledge.

Argyle, M., & Lu, L. (2005). *Testing for happiness*. Taylor & Francis.

Campbell, L., et al. (2016). *Happiness and social relationships*. Plenum.

Hackman, J. R., et al. (2018). *Motivation and happiness*. Plenum.

Harris-Kolmes, A., & Clark, E. (2015). Self-esteem and adolescent social functioning. *Journal of Adolescence, 41*, 88–97. https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2015.03.001

Yap, C. C. (2022). Association between self-esteem and happiness among adolescents. *Journal of Adolescence, 85*, 1–10. https://doi.org/10.1177/00332941211005124

Ahmadi, T., Farzaneh, N., & Kohkan, N. (1403). Studying the role of the family in the social development of children and adolescents and Islamic education of students. *13th National Conference on Modern Research in Education, Psychology, Jurisprudence and Law, and Social Sciences*, Shirvan. https://civilica.com/doc/2105340

Akrami, Z., & Akrami, Z. (1402). Studying the relationship between social desirability and self-efficacy in students' happiness. *9th Scientific Research Conference on the Development and Promotion of Educational Sciences and Psychology in Iran*, Tehran. https://civilica.com/doc/1839283

Baraj, F. (1402). Studying the effect of social skills on elementary school students' self-esteem. *19th International Conference on Research in Psychology, Counseling, and Educational Sciences*. https://civilica.com/doc/1998790

Hassanpour, A., Sayyad, M., Salarzehi, S., & Hassanpour, A. H. (1402). Studying the relationship between social desirability and self-efficacy in students' self-esteem. https://civilica.com/doc/1969564

Hosseini Moghadam, E. S. (1404). The role of family in the formation of social identity of adolescents. https://civilica.com/doc/2367248

Khobanipour, J. (1403). The effect of building self-esteem in students on their social skills. *First International Conference on New Developments in Educational Sciences, Psychology, and Education*, Urmia. https://civilica.com/doc/2213153

Shahraki, S. (1400). Studying the impact of happiness on mental health (Case study of Nosrat Abad students). *Second National Conference on Future Schools*, Ardabil. https://civilica.com/doc/1404499